

گزارش کارشناسی درباره:
«لایحه موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و
دولت فدراسیون روسیه»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۱))

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۱۵

شماره چاپ:

۳۰۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۹/۰۸/۲۰

معاونت مطالعات
حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۱۷۹-۲

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۲/۱۸

مقدمه

لایحه «موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه» که در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۸ توسط طرفین به امضا رسیده است در تاریخ ۱۳۹۹/۷/۲۹ در کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی به‌عنوان کمیسیون اصلی مورد ارزیابی قرار گرفته و با تغییرات اندکی به تصویب رسید و با این تغییرات در ۱۳۹۹/۱۱/۱۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۶ ضمن اعلام نظر، ایراداتی را بر مصوبه مجلس وارد کرد. ایرادات شورا در ۱۴۰۰/۱/۲۹ در کمیسیون قضایی و حقوقی مجدداً بررسی شد و کمیسیون بر مصوبه قبلی خود اصرار ورزید. در ادامه ایرادات شورا ی نگهبان و مصوبه کمیسیون ارزیابی خواهد شد.

ارزیابی ایراد شورای نگهبان و نظر کمیسیون

ازجمله ایرادات شورای نگهبان به این نوع موافقتنامه‌ها، خلاف شرع تلقی نمودن اطلاق برخی از مواد آنهاست که منجر به شناسایی احکام محاکم و مقررات قوانین آیین دادرسی مراجع غیرمسلمان می‌شود. ازجمله این موارد می‌توان به ایراد مغایرت با شرع مصوبه «معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس» و مورد راجع به مصوبه «معاهده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین در زمینه استرداد مجرمین» اشاره کرد. درواقع از آنجا که صدور احکام در دادگاه‌های کشورهای خارجی تابع الزامات محتوایی و شکلی آن کشورهاست و ازاین‌رو ضرورتاً منطبق بر موازین شرعی نمی‌باشد، لذا براساس نظر شورای محترم نگهبان، در موارد مشابه، پذیرش این نوع موافقتنامه‌ها، مستلزم پذیرش احکام این دادگاه‌هاست که این مهم مغایر با شرع قلمداد شده است. این وضعیت درخصوص موافقتنامه حاضر نیز صادق می‌باشد. بر همین اساس شورای نگهبان ایراداتی را به شرح زیر نسبت به موافقتنامه اعلام نمود:

۱. در ماده (۱۰)،

۱_۱. در بند «۱»، اطلاق لزوم اجرای محکومیت توسط طرف اجراکننده حکم، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۱_۲. در بند «۳»، اطلاق لزوم در نظر گرفتن حداکثر میزان حبس مقرر در قوانین طرف مقابل برای ارتکاب جرم مشابه، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۲. در ماده (۱۱)، اطلاق امکان عفو توسط طرف معاهده، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۳. در ماده (۱۲)، اطلاق عدم امکان محاکمه و صدور حکم مجدد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۴. ماده (۱۴)، مبنیاً بر ایرادات مذکور در ماده (۱۰)، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۵. ماده (۱۸)، مبنیاً بر ایرادات مذکور در خصوص مواد (۱۰)، (۱۱) و (۱۲)، خلاف موازین شرع شناخته شد.»

علی‌رغم ایراد شورا بر مصوبه موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه، کمیسیون قضایی و حقوقی با احراز مصلحت بر مصوبه قبلی مجلس اصرار ورزید. با توجه به ایرادات مذکور و اصرار کمیسیون قضایی و حقوقی بر مصوبه سابق مجلس، تصویب این مصوبه در صورت احراز مصلحت توسط مجلس شورای اسلامی، بلامانع خواهد بود.

نتیجه‌گیری

از آنجا که این‌گونه معاهدات می‌توانند موجب تحرک بخشیدن به دستگاه‌های اجرایی کشور شده و با بهره‌مندی از نگاهی تطبیقی به نظام‌های حقوقی کشورهای دیگر بتوان خلأهای احتمالی نظام حقوقی ملی را پوشش داد و در عین حال موجبات تسهیل مراودات دو کشور و اتباع آنها را نیز فراهم می‌آورد، انعقاد چنین معاهداتی موجب پررنگ‌تر شدن همکاری‌های دوجانبه و کمک اساسی به اجرا و اعمال قوانین کیفری می‌شود؛ لذا از این منظر مفید و مؤثر تلقی می‌گردد. کمیسیون قضایی و حقوقی با عنایت به چنین ملاحظاتی و نظر به مصلحت، ایرادات مغایر شرع بودن برخی مفاد این موافقتنامه را قابل چشم‌پوشی تلقی نموده‌است. بر همین اساس نیز در صورت احراز مصلحت مدنظر کمیسیون توسط مجلس شورای اسلامی، تصویب مجدد این سند بلامانع است.